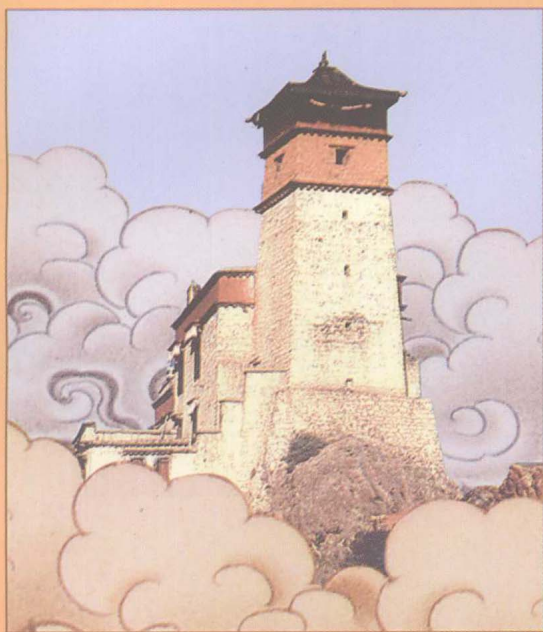

༡༡། ། བོད་ཀྱི་ཨར་ལས་སྐོར་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པ་
མཐོང་བ་བརྒྱད་པའི་ལག་ལེན།

བྱ་རིགས་པ་སྟོ་བཟང་རྣམ་ཀུལ།

བོད་ལྗངས་མི་དམངས་དཔེ་སྟུན་ཁང་།

༡༡། ། བོད་ཀྱི་ཡར་ལས་སྐོར་ཅུང་ཟད་བརྗོད་བ་
མཐོང་བ་བརྒྱད་པའི་ལག་ལེན།

བྱ་རིགས་པ་སྟོ་བཟང་ནམ་ལྟལ།

བོད་ལྗོངས་མི་དམངས་དཔེ་ཁྱན་ཁང་།

图书在版编目(CIP)数据

西藏传统建筑概述/甲日巴·洛桑朗杰著. —拉萨: 西藏人民出版社, 2007. 9

ISBN 978-7-223-02204-0

I. 西… II. 甲… III. 古建筑—建筑艺术—西藏 IV. TU-092.2

中国版本图书馆 CIP 数据核字(2007)第 078505 号

西藏传统建筑概述

编 著	甲日巴·洛桑朗杰
责任编辑	顿珠平措
封面设计	格次
出版发行	西藏人民出版社(拉萨市林廓北路 20 号)
印 刷	西藏军区印刷厂
开 本	787×1092 1/32
印 张	2.25
字 数	32 千
版 次	2007 年 9 月第 1 版
印 次	2007 年 9 月第 1 次印刷
印 数	01—2000
书 号	ISBN978-7-223-02204-0
定 价	6.00 元

版权所有 翻印必究

ཐོད་བྱིལ་ལས་སྒྲོར་བྱུང་བའདུག་པ་མཐོང་བ་བརྒྱུད་བའི་ཡག་ཡིན།

ཚིག་མཛིན་པ།	བྱ་རིགས་པ་སྒོ་བཟང་ནམ་བུལ།
ཚིག་མཛིན་འགན་འཁུར་པ།	དོན་བྱུང་ཕྱན་ཚུགས།
མདུན་ཤོག་འཆར་འགྲུབ་པ།	སྐལ་ཚེ།
དཔེ་སྟེང་འབྲེམས་ལྗང་ཆུང་པ།	ཐོད་སྒྲོང་ས་མི་དམངས་དཔེ་སྟེང་ཁང་། (ཉུང་ས་སྤྱིང་སྒྲོར་བྱུང་ལམ་སྒོ་ཡང་20)
ལར་འདེབས་ཆུང་པ།	ཐོད་དམག་ཁྲུལ་ཁང་ལར་འདེབས་ བཞེས།
དེབ་ཆུང་།	$787 \times 1092 \frac{1}{32}$
ལར་ཤོག་	2.25
ཡིག་ཁྱད་སྟེང་།	ཁྲི3.2
ལར་གཞི།	2007ལོའི་ཟླ9པར་ལར་གཞི་1བརྒྱུགས།
ལར་ཐོང་སྟེང་།	2007ལོའི་ཟླ9པར་ལར་ཐོང་སྟེང་1བརྒྱུགས།
ལར་ཁྱད་སྟེང་།	01 – 2000
དཔེ་དེབ་ཡང་ཉུགས།	ISBN978 – 7 – 223 – 02204 – 0
མིན་མོང་མཐོང་།	6.00

ལར་གཞི་སྒྲོར་བའདུག་ཡིན་པས་འདྲ་བཅོས་ལར་འདེབས་མི་ཚོག

དཀར་ཆག

དང་པོ། མཁར་གྲོང་ཐོག་མར་སྐྱུན་སྐབས་ཀྱི་ས་དམུད། (3)

གཉིས་པ། ལྷོ་འཕྱེད་ཐིག་དགོས་མིན།..... (5)

གསུམ་པ། ཁང་པའི་བཟོ་བཀོད་ཀྱི་བྱང་པར་དང་བྱང་ཚོས།
..... (7)

བཞི་པ། རྒྱ་ལམ་སྐོག་ས། (28)

ལྔ་པ། ཡར་ཀ་དང་ཡར་གཞས། (30)

དྲུག་པ། ཡར་ལས་ཀྱི་འཕེལ་རིམ། (35)

བདུན་པ། དམིགས་བསལ་གྱི་བྱང་ཚོས་འགའ་ཤས། (43)

བརྒྱད་པ། ཕྱི་བཟོའི་སྐོར་གྱི་ལན་འདེབས། (48)

གཞུམ་མེད་སྟིང་སྟོབས་བརྟན་པོའི་དམ་བཅའ་ཡིས། །
 དཀའ་བའི་ལས་ལ་ཇི་མི་སྟམ་བཞིན་དུ། །
 ཡང་ཡང་གསར་གཏོད་བགྱིས་ནས་ལེགས་པའི་འབྲས། །
 ལེན་པའི་སྟོ་ལྷན་དཔའ་བོའི་ཆོག་ས་ལ་བསྒྲགས། །
 མང་མང་སྤྱི་བོའི་སྟོ་གོས་སྟིང་བཅུད་ཀྱི། །
 ལེགས་ལེགས་འབྲས་བཟང་གང་སར་མཆིས་མོད་ཀྱང་། །
 གསལ་གསལ་ཡིག་ལམ་འཁོད་པ་མི་སྒྲང་བར། །
 དེས་དེས་མཐོང་བ་བརྒྱད་པའི་ལག་ལེན་འདི། །
 མཐོ་རིས་ལྷ་ནས་འོང་བའི་གཏམ་རྒྱུད་མེད། །
 གྲགས་ཅན་གཅིག་གིས་སྟོལ་གཏོད་བྱས་པ་མེད། །
 རང་རིགས་མེས་པོའི་སྟོ་དང་ཐུང་བ་ཡི། །
 སྟིང་པོ་གཅིག་བསྐྱས་ཅིག་བཟོའི་ཚུལ་འདི་སྤྱ། །

དེ་ལ་འདིར་རང་རེ་ཁ་བའི་སྒྲོང་ས་སུ་ཡར་རྒྱག་འཛུགས་སྦྱོན་གྱི་
 ལག་ཅེས་ལ་ཡུན་རིང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་དམིགས་བསལ་གྱི་བྱང་ཆོས་ཡོད།
 དཔེར་ན་ལོ་ངོ་བརྒྱ་ཕྱག་ཁ་ཤས་གྱི་གོང་ནས་བསྦྱོན་པའི་ཕོ་བྲང་པོ་ཏེ་ལ་
 སོགས་གྱི་ཚིག་པ་མི་ཉུང་བ་ཞིག་ད་ལྟ་སྦྱོན་མེད་དུ་གནས་ཡོད་ལ་ས་གནས་
 ཁ་ཤས་སུ་གནའ་དུས་གྱི་ཚིག་པ་མ་ཞིག་པར་བསྟན་པ་མང་པོ་དངོས་སུ་
 མཐོང་རྒྱ་ཡོད་པ་མ་ཟད། ལག་ཅེས་དེ་དར་བ་ནས་བཟུང་རིམ་བཞིན་
 དེང་རབས་གྱི་སྒྲོགས་སུ་འཕེལ་རྒྱས་འགྲོ་བ་དེ་སོགས་ནས་བོད་རིགས་ཡར་
 རྒྱག་བཟོ་པའི་སློ་བྱས་དང་། དམིགས་བསལ་གྱི་ལག་ཅེས་ བྱང་
 འཕགས་རང་བཞིན། བྱམ་མེད་ཀྱི་སྒྲིང་སྒྲོབས་བཅས་མཆོན་གྱི་ཡོད།
 ཡུན་རིང་གི་ལོ་རྒྱུས་དང་མི་རིགས་ཀྱི་བྱང་ཆོས་ལྡན་པའི་བོད་ཀྱི་ཡར་རྒྱག་
 དེར་རྒྱ་ཆ་ཡུལ་རང་ནས་སོན་པས་མཁོ་ཆས་རྒྱས་བསྐྱས་ཅི་རིགས་བྱས་
 ཆོག་ཅིང་། དཔེ་རིས་དང་ཐིག་གཏོང་སོགས་སྐབས་བདེ་བ་དང་། ལས་
 རྩལ་ཞིབ་ཚགས་པས་སྒྲ་ཞིང་བརྟན་པ། ཡུལ་གྱི་དོན་དངོས་དང་མཐུན་
 པས་ཉི་འོད་ཆར་རྒྱང་སོགས་ཐན་གཞོན་གང་ཡོད་དོན་ལེན་འཚམས་པ་
 སོགས་མདོར་ན་མི་རབས་གོང་མ་གོང་མ་ནས་འག་མ་འག་མར་བརྒྱད་
 སྟོན་བྱས་པའི་མཐོང་བ་བརྒྱད་པའི་ལག་ལེན་ཞིག་ཡིན། འོན་ཀྱང་བོད་
 ཀྱི་ཡར་ལས་ཐད་ངལ་ཚོལ་བྱ་རིམ་དང་། རྒྱ་ཆའི་སྤྱོད་ཆད་ཡང་གྲངས།
 གསར་གཏོད་དང་ལེགས་བཅས་བྱེད་པོ་སོགས་ཡིག་ལམ་དུ་འཁོད་པ་ཞིག་
 མེད་པ་ནི་ཏེ་ཅང་འཕངས་པོ་ཞིག་རེད། ད་ལས་འདིར་བོད་ཀྱི་ཡར་ལས་
 སྐར་ཅུང་ཟད་བརྗོད་པར་བྱ་བ་ལས།

དང་པོ། བཀའ་ཤོར་ཐོག་མར་སྐྱབ་སྐབས་ཀྱི་སྐད་བྱད།

བཀའ་ཤོར་ངམ། དགོན་ཤེ། ལྷ་ཁང་སོགས་ཐོག་མར་གསར་དུ་
སྐྱབ་ཆེ་སྐྱབ་སའི་ཡུལ་དེ་དགེ་མཚན་བརྩམས་བ་ཞིག་དགོས་པ་ལྟེ། རི་
སྐད་དུ། ཁང་ས་ཞིང་ས་ས་ཡི་དགོ། ། འབྲུང་ཆུ་ཞིང་ཆུ་ཆུ་ཡི་དགོ། །
གམ་འཕྲོག་རྒྱང་འཕྲོག་རྒྱ་ཡི་དགོ། ། ཁང་ཤིང་འབྲུང་ཤིང་ཤིང་གི་
དགོ། ། ཁང་རྩོ་ཐབ་རྩོ་རྩོ་ཡི་དགོ། ། ཞེས་པ་ལྟར། ས་རྒྱ་རྒྱ་ཤིང་རྩོ་
ནམས་ནི་མའི་འཆོ་བའི་ཁྲོད་མེད་དུ་མི་རུང་བས་དགེ་མཚན་བརྩམ་པོ་དེ་
དག་དང་ལྡན་པའི་སྤྱོད་། གནམ་ས་རི་སྤྱང་ཆུ་པོ་སོགས་བཟ་ཤིས་ཀྱི་
མཚན་མ་མཚན་པ་ཞིག་དགོས་པ་ནི་སྤྱར་གྱི་དགོན་གནས་དང་། ལྷ་ཁང་།
ཤོར་བྱིས་ཆགས་ཡུལ་སལ་མོ་ཆེར་གནམ་འཁོར་ལོ་རྩེབས་བརྒྱད། ས་
པད་མ་འདབ་བརྒྱད། མཐའ་སྒོར་གྱི་རི་པོར་བཟ་ཤིས་ཉགས་བརྒྱད་
དང་རྒྱལ་སྤྱོད་རྩ་བརྒྱུན་གྱི་དབྱིབས་སོགས་རི་བཤད་ཡོད་པ་ལྟར།
གནམ་ས་རི་དབྱེད་ལེགས་པའི་ཐོག་ རྩོགས་བཞིར་མི་འཇུག་བའི་གཟེར་
ཆེན་བཞི་སྟེ་ཤར་དུ་སྟག་ རྟོར་གཡུ་འབྲུག་ ལུབ་ཏུ་བྱ། བྱང་དུ་རུས་
སྤལ་བཅས་དང་། མེང་གི་གནམ་དུ་མཚོང་བ་འདྲ་བ། རྒྱང་གི་འདབ་
ཤོག་བརྒྱངས་པ་འདྲ་བ། གཡུ་འབྲུག་གྱིན་དུ་ལངས་པའམ་ཚང་དུ་
འཁོར་བ་འདྲ་བ། ལྟག་མོ་ཚང་ནས་དོན་པ་འདྲ་བ། སྤང་ཆེན་ལོར་བྱ་

ཕྱི་མིག་འཁེལ་ན་ཡོངས་སྒྲིབ་འཕེལ། རི་བོ་རིན་པོ་ཆེ་སྤངས་པ་འདྲ་བས་
མངའ་ཐང་རྒྱས་པ། མདུན་དུ་ཤིང་རྒྱང་གཅིག་ཐུང་ན་དཀའ་བ་ལས་
ཕྱོལ་བ། རྒྱབ་ཕྱོགས་སུ་བྲག་རི་རྩེ་རི་དབྱིབས་འདྲ་ཡོད་ན་ཆེ་རིང་ཞིང་
དབང་ཐང་ཆེ་བ་སོགས་གསུང་སྒྲོལ་ཡོད། དེ་ལྟར་ས་གཞི་གང་ལེགས་
བརྟགས་ནས་མཁར་སྒོང་ངམ་ལྷ་ཁང་སོགས་མཁར་ལས་ཀྱི་བྱ་བ་ལ་འཇུག་
པར་བུའོ། །

གཉིས་པ། རྩེ་འཕྲེལ་ཐིག་དགོས་མིན།

ས་རྩེ་དུ་གསར་སྤྱོད་བྱས་ཆེ་ས་བདག་རྩེ་འཕྲེལ་ཐིག་དེས་པར་
འདེབས་དགོས་པ་ཡིན་ཏེ། དེ་ཡང་སྐབ་མཐའ་སོ་སོའི་བཞེད་པ་བཞེན་
ཕྱག་ལེན་ལ་མཁས་པའི་སླ་མ་དག་འདུན་གདན་དྲངས་ཏེ་ཁོང་རྣམས་པས་
རྒྱད་དང་སྐབ་ཆེན་གྱི་མན་ངག་བཞེན་ས་བརྟག་པ་དང་། བསྐྱངས་པ།
རྒྱང་བ་སོགས་བྱ་དགོས་པས་དེ་དག་གི་ཚུལ་སོ་སོའི་ལུགས་མང་དུ་ཡོད་
པས་འདིར་འབྲི་བར་མི་ལངས་པས་ཞིབ་པར་མཁྱེན་འདོད་ན་ཕྱག་ལེན་ལ་
མཁས་པ་དག་ལས་མཁྱེན་པར་མཛོད། འོན་ཀྱང་རྩེ་འཕྲེལ་ས་སྤྱོད་
དགོས་དང་མི་དགོས་ཚུལ་ཅུང་ཟད་ཅམ་ཞིག་དབྱངས་ཅན་སྐབ་པའི་རྩི་
རྩེའི་གསུང་ལྟར་དྲངས་ན་འདི་ལྟར། དེ་ཡང་《གསང་བ་སྤྱི་རྒྱད་》ལས།
དྲང་སྤྱོད་གནས་དང་བ་ལང་ལྟར། ། ཕྱག་དང་རི་ཡི་ཆེ་མོ་དང་། ། ས་
གཞི་གང་ན་འཐས་པ་དང་། ། ཁང་རྩེ་དང་ནི་རྩི་ལེབ་དང་། །

མཚོད་རྟེན་རྒྱུ་དང་འབབ་ཆུའི་སྤྱིང་། ། མཚོ་ནམས་ཀྱི་ནི་འབྲམ་དག་
 ཏུ། ། ས་གཞི་སྤྱུང་དང་བརྟག་པ་དང་། ། བྱ་ཏྱ་བྱ་བྱ་མི་
 དགོས། ། ཐ་བར་བཅག་ཀྱང་དེར་མི་དགོས། ། མཐོ་དམན་ལ་སོགས་
 རྒྱུན་ནམས་ཀྱང་། ། དེར་ནི་དོགས་པ་སྤྱེ་མི་དགོས། ། ཞེས་དང་།
 རྟོན་བྱ་བྱས་པའི་གནས་དག་ཏུ། ། མ་བཞོས་ན་ཡང་དག་པ་ཡིན། །
 ཞེས་གསུངས་པ་ལྟར། གནས་དེ་དག་ཏུ་རྣམས་སྤྲུགས་ཏིང་འཛིན་དང་
 རྩ་མེད་ཀྱིས་སྤྱུང་པ་ཅམ་ལས་ས་བཞོས་ནས་སྤྱུང་བ་དང་བརྟག་པའི་སྐོར་
 ནམས་མི་དགོས་ལ་དེ་ལས་གཞན་པའི་གནས་ནམས་ལ་ནི་《རྟོ་རྟེ་མཁའ་
 འགོ་》ལས། གཙུག་ལག་ཁང་དང་ཁང་བཟང་དང་། ། མཚོད་རྟེན་
 དཀྱིལ་འཁོར་གྲོང་ཁྱེར་དང་། ། བྱིམ་དང་ལྷམ་ར་ལ་སོགས་ལ། ། རྟོ་
 འབྲེལ་རྟོ་བར་རྟོ་བ་དང་། ། ཞེས་གསུངས་པས་རྟོ་འབྲེལ་བརྟག་པ་
 སོགས་ཀྱང་ངེས་པར་དགོས་སོ། ། ཞེས་གསུངས། རྟོ་འབྲེལ་བརྟག་པ་
 བྱ་ཆུ་ལ་ཆོག་དབྱངས་ཅན་ཐུབ་པའི་རྟོ་རྟེས་གསུངས་པའི་《ས་བརྟགས་པ་
 བསྐྱངས་པ་སྤྱུང་བ་གསུམ་གྱི་ལག་ལེན་གསལ་བར་བཤད་པ་ལེགས་ཆོགས་
 རྟོ་བརྟུ་འབྲེད་པའི་ཞེ་མིག་》ཅེས་པར་གསལ།

གཞན་ཡང་། མཁའ་ལས་བརྟེན་བཟོར་ཆོས་ཆ་གཟའ་སྐར་སོགས་
 ལ་ལེགས་ཉེས་ཀྱི་དབྱེ་བ་《འབྲས་ཕྱིས་པེ་དཀར་དགོངས་དོན་འདྲི་མེད་
 ཀྱན་པན་མེ་ཡོང་》ཞེས་པ་ལ་སོགས་པར་གསལ་བ་ལྟར་གཟའ་དང་།
 ཆོས་ཆ། སྐར་མ་སོགས་གང་ལེགས་ཕྱིས་འབྲས་ལྟར་ལས་འགོ་འཇུགས་
 ཀྱི་ཡོད།

གསུམ་པ། ཁང་པའི་བཟོ་བཞུགས་ཀྱི་བྱ་བ་དང་བྱ་ཆས།

ཐོད་ཀྱི་ཁང་པའི་བཟོ་བཞུགས་ལ་སྒྱུར་ན་རིགས་གསུམ་དུ་དབྱེ་ཆོག་པ་ཉིད་ཐོན་པ་དང་སྔ་བྲང་། མང་ཆོགས་ཀྱི་སྔོན་ཁང་བཅས་ཡིན། དེ་ཡང་ལྷ་ཁང་ནི་དཔོན་པ་དང་མཚུངས་ལ། རྫོང་ཁང་དང་སྒྲིབ་ཁག་གི་གཞིས་ཁང་ནི་སྔ་བྲང་གི་ཁོངས་སུ་གཏོགས་མིང་། མང་ཆོགས་ཀྱི་ཁང་པར་ཡང་ཤོང་བྱིར་དང་ཤོང་གསེབ་ལ་འཆོ་བའི་གནས་སྟངས་ཀྱི་སྒྲིབ་པས་བྱ་བ་དང་ཡོད་པ་བཅས་རེད།

༡. དཔོན་པའི་བཟོ་བཞུགས་ནི་འོག་ཁང་གི་དབུས་སུ་འདུ་ཁང་དང་། སྒྱག་ཏུ་གཙང་ཁང་། མདྲོར་སྒྲོ་མཚོར། འདུ་ཁང་ལ་ཀ་རིང་(གཉིས་ནས་མི་ཉུང་བ་)དང་། ཀ་བྲང་། འདུ་ཁང་གི་སྒྲོ་སྒྲིབ་མེད་གི་དང་བབ་ཁབས་སོགས་ཀྱི་མངོན་ཀྱན། སྒྲོ་མཚོར་ལ་ཀ་སྒྲངས། མདུན་དུ་རྟོ་སྐས། སྒྲོ་མཚོར་སྒྲིབ་གི་དབུས་ཀྱི་ཁང་པར་རབ་གསལ་དང་། གཡས་གཡོན་དུ་སྒྲིབ་སྒྲུང་བ། ཀ་རིང་ལ་སེང་གཡབ་དང་དེའི་མདུན་ངོས་ནས་ཐར་སྒྲོ་གསུམ་སོགས་དཀར་གསལ། བཟའ་འཁོར་དུ་ཁང་མིག་ཆེ་ཆུང་སྒྲོ་ཆོགས། ཡང་སྒྲིབ་དུ་རྒྱ་ཕྱིབས་སམ། གཞུང་། ཕྱི་ཕྱར་ཁག་ཏུ་ཉིན་ཐུག་རབ་གསལ་གྱི་ཐོག་སྒྲིབ་གཡས་གཡོན་དུ་གསེར་བྲངས་སམ་རས་ཀྱི་རྒྱལ་མཚན་དང་། དབུས་སུ་གསེར་བྲངས་ཀྱི་ཆས་ཀྱི་འཁོར་ལོ་དང་། རི་དུགས་སོ་སོ། ཕྱི་པའི་སྒྲིབ་ཁོང་ཡུག་ཏུ་སྒྲིབ་བད། དེའི་

རྒྱུ་ལས་གསེར་ཟངས་ཀྱི་ཉལ་ས་བརྒྱན་དང་། རྣམ་བཅུ་དབང་ལྡན་སྐྱེས་སྐྱེས་
 ཀྱི་རི་མོས་བརྒྱན་པ། སྤེན་བད་ཉིང་ཉ་རྒྱུ་པ་འོག་བད་མུར་ཁ་ཤིང་ལ་སྐར་
 མའི་ཐེང་བ། དབུ་ཆེར་རྒྱ་ཡིབས་དང་མདའ་གཡལ་ཡོད་ན་སྤེན་བད་ཀྱི་
 ཟུར་དུ་གསེར་ཟངས་ཀྱི་སེང་གོ། ཆིག་ཟུར་ཁག་གི་གོང་ལའི་འོག་རྒྱལ་བུ་
 སྐྱེས་མཛེས་རྒྱན་དང་། རྩོ་མཚར་ཀྱི་གཡས་གཡོན་དང་རབ་གསལ་
 མདུན་དུ་ཉལ་ཁ་ཁྱོད་ཀྱི་ལོང་ལོང་ཡོད། དཀོན་པའི་འདུ་ཁང་གི་གཡས་
 གཡོན་གང་རུང་ཞིག་ཏུ་རུང་ཁང་དང་། འདུ་ཁང་ཆེ་བླ་ས་རྣམས་སྤྱི་ཆ་སྒྲོ་
 ཞེས་རུང་ཁང་དང་ཐད་དཀར་འབྲེལ་བའི་རྩོ་ཞིག་བཟོ་སྒྲུ་བཅས་ཡོད།
 ལྷ་ཁང་མང་ཆེ་བ་ནི་དཀོན་པའི་དབྱིབས་དང་འདུ་བ་བཅས་སོ། །

༡. སྤེན་བད་གི་བཟོ་དབྱིབས་ནི་འོག་གོང་དུ་མཛོད་ཁང་དང་།
 བར་ཐོག་ཏུ་གཉེར་ཆང་དང་། ཟུག་མཛོད་ཁང་སྐྱེས་ལས་ཁྱེད་སྐྱེས་
 རྒྱུ་ས་ཡུལ། ལས་བྱེད་ཀྱི་སྣོད་ཤག་ཐབ་ཆང་སྐྱེས་དང་། ཉིང་ཁང་
 དུ་གཙོ་བོའི་ཁྱེད་ས་གནས་གཟིམ་རྒྱུང་སྐྱེས་བཟོ་སྒྲུ་ཡོད། འོག་ཁང་
 བལ་ཆེར་ལ་བླ་ཤར་དང་མྱེར་རྒྱུང་འཕྲོ་རྒྱུང་ཏུ་རེ་དང་། བར་ཐོག་དང་
 ཉིང་ཁང་རྣམས་ལ་སྤེན་ཁང་རིམ་པ་ལྷ་རྒྱུ་ཆེ་བ་དང་། ཁང་པའི་མདུན་ཀྱི་
 དབུས་སྤྱི་རབ་གསལ། ཆེ་ཐོག་ལ་ཁ་ཤིང་ལ། ཁང་པའི་དབུས་དབྱིལ་དུ་
 ཆོམས་ཆེན་སྐར་རིང་དང་སེང་གཡལ་ཅན། ཆོམས་ཆེན་ནི་སྤྱི་གསུང་
 ཟུག་ས་ཉིན་བཟུགས་གནས་དང་མཛོད་སྒྲོ་ཆེ་རིགས་བུ་ཡུལ་རེད། ཆོམས་
 ཆེན་ཀྱི་ཀ་གཏུང་ལ་ཤིང་སངས་བཅེགས་མ་རིམ་པ་བཅུ་གསུམ་དང་རྒྱུ་ལས་
 བྱིས་སྐྱེས་ལ་མཛེས་རྒྱན་རྒྱས་སྒྲུ་བྱེད་སྒྲུ་ཡོད་དང་། ཆེ་ཐོག་ལ་གཟིམ་

རྒྱུ་ཉི་འོད་ཅེས་རྒྱན་གཏན་གྱི་མཛད་སྒོ་རྒྱུ་གས་གནང་ཡུལ་བྱེད་ལ་
 རྒྱན་གཏན་རྗེ་པོ་བཞུགས་ས་ཡང་ཡིན། མཚན་མོ་གཟིམ་ཁང་དང་།
 ཞལ་འདོན་ཁང་། རྒྱག་དཔེ་ཁང་སོགས་ཡོད་པ་དེ་རྣམས་ཀྱི་ཀ་གདུང་
 དང་། རྒྱ་རྒྱུ་ཁང་། རྒྱ་རྒྱ་སོགས་ལ་གཞུགས་དབྱིབས་འདྲ་མེན་གྱི་
 ཤིང་བཞོས་དང་། རྒྱེབས་རིས་བཅས་མཛོས་རྒྱན་སྒྲིས་པ་དང་། ཞབས་
 རྒྱུ་ཁང་དང་། འགྲོ་ལ་མ། བར་འབྲུམ་སོགས་ལ་འཇམ་ཞལ་ཚོན་ཅི་ལྟར་
 བཏང་ཞིག་གཏོང་སྒོལ་དང་། འོག་ཁང་གི་རིགས་ལ་ཅིག་རྒྱེབས་སུ་རྒྱབ་
 ཞལ་ལས་མི་གཏོང་། རྒྱ་མཚོར་ལ་ཀ་སྤངས་དང་། རྒྱལ་སྒོར་སྤང་སྒྲ།
 གྲེ་འགྲོགས། ཡང་རྒྱེད་དུ་རྒྱ་ཕིབས་དང་། གཞུར། རྒྱག་རྒྱལ་མཚན་
 སོགས་དཀོན་པ་དང་མཚུངས་ལ་སོག་རྒྱེད་ཅིག་བྱར་སོ་སོར་དར་ཚུག་ཀྱང་
 འཇུགས་ཀྱི་ཡོད།

༣. རྒྱུ་ཁང་དང་། གཞིས་ཁང་ཁག་ཀྱང་ཕོ་བྲང་དང་འདྲ་རྒྱུང་
 ཡང་རྒྱེད་དུ་རས་ཚོས་རྒྱ་ཅན་གྱི་རྒྱན་མཚན་དང་། རྒྱག་དར་ཚུག་
 རྣམས་འཇུགས་ཀྱི་ཡོད་པ་ལས་གཞན་གྱི་རྒྱས་སྒྲིས་རྣམས་མེད་པའི་བྱང་
 པར་ཡོད། རྒྱར་གྱི་ཕོ་བྲང་ངམ། རྒྱུ་ཁང་། གཞིས་ཁང་སོགས་ཀྱི་ཁང་
 པ་ཆེ་གས་ལ་རྒྱ་མཚོར་བཅོ་སྒོལ་འདུག་ཀྱང་ཁྱིས་སུ་བཅོ་དབྱིབས་རིས་
 འཇུར་གྱིས་རྒྱ་མཚོར་བཅོ་སྒོལ་མེད། (ཕོ་བྲང་ངམ་གཞིས་ཁག་གི་ཁང་
 པར་སྒྲི་ཁང་ཞེས་སྒྲི་བྱེད་ཡུལ་གྱི་ཁང་ཁོང་སོག་བཅེགས་གཉིས་སམ་
 སོག་གཅིག་རྒྱེད་ས་ཆ་ཅན་ཁྲ་ཤེལ་མང་པོ་ཡོད་པ་བཟུན་གྱི་ཡོད། དེ་དག་
 རི་མ་ཁང་གི་ཉེ་འགམ་དུ་ཁ་ཁྲ་སིམ་ལ་བཅོ་བཏོད་དང་ཚོན་ཅིང་མཛོས་ཆ་

དང་ལྷན་པ་བཟོ་སྒྲིལ་ཡོད།)

༩. མང་ཚོགས་ཀྱི་སྣང་ཁང་ལ་ཡང་ཁྱོད་ཁྱིམ་དང་ཁྱོད་གསེབ་
དབར་བཟོ་བཀོད་ལ་བྱུང་བར་ཡོད། ཁྱོད་ཁྱིམ་ལའང་སྒྲེར་ཁང་དང་ཁྱི་
ཁང་གཉིས་ཀྱི་བྱུང་བར་ཡོད་ཀྱང་ཁྱིམ་བཏང་རང་བདག་ཁང་པ་རྒྱ་ལམ་
འགྲམ་གསར་དུ་བརྒྱབ་པ་ན་མས་འོག་ལ་ཚོང་ཁང་དང་དེའི་རྒྱབ་ཀྱི་དཀར་
ཁང་འདྲོན་ཡུལ་མེད་པ་དང་བསེལ་པོ་ཡོད་སར་དོས་ཁང་། རྒྱེད་དུ་ཉི་
རྒྱུ་ཐོག་ཡུལ་ལ་བབ་བརྒྱན་གྱིས་གཟིམ་རྒྱུད་དང་ཐབ་ཚང་། འོག་དུ་
ཚོང་ཁང་འདྲོན་ཡུལ་མེད་སར་ཁང་སྤྱ་གཏོང་བྱེད་དཀར་ཆ་གང་ཐོན་
བཅས་རྒྱན་གྱི་ཡོད། ཁྱི་སྒྲེར་གྱིས་ཁང་སྤྱར་གཏོང་བའི་མང་ཚོགས་སེམ་
གངས་མང་པོ་འདྲུ་སྣང་གྱི་ཁང་པ་ཕལ་ཆེར་འོག་ཁང་(རྒྱ་ལམ་གམ་ཚོང་
ཁང་འདྲོན་པ་ལྟར་)དཀར་གསལ་རྒྱུད་རྒྱུད་བ་དང་། བར་ཐོག་དང་
རྒྱེད་ཁང་དཀར་ཆ་དོད་ལ་རྒྱེད་ཁང་དུ་བཀོད་པ་གང་མཛེས། ཤིང་ཆར་
བཟོ་རྩལ་ཡང་སྤན་དུ་ཡིགས་པ་བཟོ་སྒྲིལ་ཡོད་པ་བཅས་ཡིན། ཁྱོད་
གསེབ་དུ་མ་ཁང་ཐོག་བཞེགས་སམ་ཐོག་གཅིག་གི་ཉེ་འཁོར་དུ་གཟན་ཁང་
དང་། ལྷགས་རིགས་འབྲུག་ཁང་སོགས་བཟོ་བ་བཅས་བྱེད། ཁང་པ་
ཡོངས་རྣམས་ཀྱི་ཡང་རྒྱེད་(རྩྭ་མཚམས་ལྟར་)ཐོག་ཡིབ་ཡིན་པས་མི་
ན་མས་ཉི་མ་བསྐྱོ་བ་དང་། བཟའ་བཅའི་རིགས་སྐམ་པ་སོགས་བྱས་ཆོག་
ཁམས་ཁུལ་གྱི་ཐོག་རྒྱེད་དུ་འབྲུ་རིགས་སྣོན་བརྒྱས་ཆར་མ་བཞག་རྒྱེ་བརྒྱ་
འཐག་བྱེད་རན་སོ་སོར་གཡུལ་ལས་གྱིས་བཟའ་རྩམ་སོས་པར་སྤྱད་ཆོག་
པའི་དགོ་མཚན་ཡོད་སྟབས་གཡུལ་ཐང་བྱར་དུ་མ་དགོས་པར་ཐོག་ཀར་

བྱེད་པ་དེར་ཐོག་རྒྱུ་ཞེས་བཤད་སྟོལ་ཡང་ཡོད། ཀོང་པོ་ཐོགས་རིང་
 མཚམས་དང་། ས་ཡོམ་གྱི་ཉེན་ཁ་ཆེ་སར་ས་བབ་མི་འདྲ་སྟབས་ཁང་པ་
 རྒྱག་སྒྲངས་ཀྱང་ཅུང་མི་འདྲ་བ་ཡོད་པ་སྟེ་ཁང་པ་འི་ཕྱི་ལ་འབྲམ་ཚུགས་སོ་
 སོར་ཀ་བ་རེ་བཅུགས་ཏེ་ཐོག་བཅེགས་མ་ཡོང་ཅམ་དང་དེ་ནས་ཤིང་སྟོམ་
 སྤང་དང་རིང་སྤང་གཞི་མཚུངས་ཡིན་པ་ཞེ་གཅིག་གི་སྟེར་བཅད་ཁ་བཞིགས་
 ཏེ་ཕྱི་གི་ཡོད་པ་དེ་ནི་ས་ཡོམ་ཤུགས་ཆེན་སྟབས་ཕྱི་ལ་འབྱེལ་ཀྱང་ཐོག་
 མི་དྲིལ་པ་དང་། མི་དང་དངོས་པོ་སྤང་སྟོབ་གྱི་ཉེན་སྤང་བྱས་པ་ཆེན་པོ་
 ཡོད། ཕྱི་གི་པ་འབྲམ་གྱི་ཀ་ཐོག་ཏུ་གདུང་མ་འགེལ་བ་དང་། པང་ལེབ་
 མཐུག་པོའི་པང་གཅུལ་འདིང་བ། ཉིས་ཐོག་ཡིན་ན་ཉིང་དུ་ཀ་བ་ཡོད་
 མེད་སྟེ་ཆོགས་ཐོག་ཕྱི་གི་བྱར་དུ་ཀ་བ་དང་གདུང་མ་ཤོང་བཞིན་ལ་ཁང་པ་
 ཆེ་ཆུང་ལ་དཔག་ནས་རབ་གསལ་དང་། ཆེ་སྤང་འདོན་པ། ཐོག་ཁ་རྒྱ་
 ཁང་ག་བྱགས་ནི་རྒྱབ་མདུན་གྱི་ཀ་བ་སྤང་བ་དང་། དཀྱིལ་དུ་རིང་ཅམ།
 གདུང་མ་བྱར་གསུམ་བཀལ་བའི་ཐོག་པང་ལེབ་བྱ་སྟེ་གཞོན་གྱིས་བཞིགས་
 ཤིང་དེའི་ཉིང་རྒྱང་གཞོན་རྟོག་ཡམས་གྱིས་མནན་པ། བྱིམ་ཆང་ཆེ་གས་གྱི་
 ཉིང་ཁང་ལ་དཀྱིལ་དུ་ཀ་རིང་བཅུགས་ཏེ་མེང་གཡལ་བཟོ་བ་ཡང་ཡོད།
 ཁམས་ཁྲུལ་དུ་ཕྱི་གི་པ་མལ་ཆེར་གྱང་དང་མངའ་རིས་དང་བྱང་སྟོགས་སྟེ་
 ཐང་ཁྲུལ་དུ་ཕྱི་གི་པ་ལ་མ་ཡིན་པ་ཐོག་གཅིག་མ་ཤ་སྟག་དང་དེའི་ཕྱི་གི་པ་
 བཟན་པོ་ཡོང་བ་བྱེད་མྱེར་ཤིང་སྤར་རྒྱག་གི་ཡོད། དཀོན་པ་དང་། སོ་
 ཐང་སྤང་མང་ཆོགས་སྟོད་གནས་གྱི་ཁང་པ་ཆང་མའི་ཡང་ཉིང་གི་ཕྱི་གི་
 བྱར་དུ་ཕྱ་ཆུགས་རེ་བཟོ་སྟོལ་ཡང་ཡོད་པ་རེད།

བོད་ཀྱི་ཁང་པ་རྒྱལ་ལྷན་གྱི་བྱང་ཆོས་གཞན་ཞིག་ནི་ཁང་པ་པལ་
 ཆེར་ཁ་ལྟོ་ལྟོ་བཟོ་སྒྲིལ་ཡོད་པ་དེ་ཡིན་ལ་དེ་ཡང་དགུན་དུས་ཉི་འོད་ཁང་
 པའི་ནང་འཕྲོས་ཉེ་དྲོ་ཞིང་དཀར་ཆ་དོད་པའི་བྱང་ཡིན། སྤང་བྱིར་ནང་
 དུ་མྱི་ཞེར་གྱི་ཁང་པ་ཁང་ཟླ་གཏོང་ཡུལ་དང་གཞུང་ལམ་གྱི་འགམ་དུ་མ་
 གཏོགས་གཞུང་སྣ་འདོན་ཡུལ་མེད་པ་ནམས་སུད། དེ་མེན་གཞུང་སྣ་
 དང་། སྐས་འཛེགས་བྱང་ཚུགས་སུ་ཁ་གཏད་པ་དང་། སྣ་དང་སྐས་
 འཛེགས་ཐད་ཀར་འཁེལ་ན་ངན་པར་བཅི་ཞིང་། གལ་སྤྱད་དེ་ལྟར་
 འཁེལ་ན་རྒྱལ་སྣའི་གདོང་དུ་ཅིག་བཅད་ཅིག་རྒྱལ་གི་ཡོད། མྱི་སྣའམ་
 རྒྱལ་སྣར་དུ་འགམ་དུ་པད་འདབ་དང་ཉེད་དུ་བྱེད་སོགས་མཛེས་ཚལ་གང་
 ཆེ་འདོན་སྒྲིལ་དང་། གཞུང་སྣ་འདོན་ཡུལ་གྱི་ཚུགས་སུ་རྒྱ་མིག་དང་།
 རི་དབུད་གང་ལེགས་འཁེལ་ཐབས་བྱེད་ལ་ཁང་རྒྱབ་དུ་རྒྱ་མིག་དང་ཤིང་
 རྩེར་རྒྱང་གཅིག་སོགས་འཁེལ་ན་ངན་པར་བཅི། ཉེ་འཁོར་དུ་ས་དགྲ་
 ངན་པ་ཉེ། དཔེར་ན་རི་ཞིག་པ་རུ་ཅན་དང་མོ་མཆན་ལྟར་ཡོད་ན་ཅིག་
 པའི་མཐོ་སར་བྱ་བྱང་དང་། ཤིང་ངམ་རྩོལ་ས་མོ་མཆན་སོགས་གྱི་བཟོ་
 བཟོས་ནས་བསྐྱོག་ཐབས་སུ་སྦྱར་གྱི་ཡོད། གཞན་ཡང་གོང་ལའི་བྱ་ངོས་
 ལ་ཤར་དུ་ལྷག་ལྟར་འབྲུག་རྒྱབ་བྱ། བྱང་དུ་དུས་སྐལ་བཅས་གྱི་
 གཟུགས་བརྟན་རྩོལ་བཞུགས་ནས་བཟ་མི་ཤིས་པ་ནམས་བསྐྱོག་པའི་མཆོན་
 བྱེད་དུ་སྦྱར་བ་ཡིན། ཁང་པ་པལ་ཆེར་གྱི་ཤོད་མཛོད་ཉེ་བ་དང་། ཉེད་
 གི་ཆོམས་ཆེན་ལྟ་བུའི་ཁང་མིག་གཙ་ཆེ་ནམས་བྱང་ངོས་དང་། ཐབ་ཆང་
 ཤར་ལྟོ། གསང་གཙོད་ལྟོ་རྒྱབ་མཆོམས་སུ་བཟོ་སྒྲིལ་ཡོད་པ་ནི། 《ཁང་